

A. Çađrı YILDIZ

Alman İdari Yargılama Hukukuna Özgü Bir Dava Türü
YÜKÜMLÜLÜK DAVASI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR TABLOSU.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ALMAN İDARİ YARGILAMA HUKUKUNDA DAVA TÜRLERİ

I. Kurucu Davalar	3
A. İptal Davası (Die Anfechtungsklage)	3
II. Eda Davaları	4
A. Yükümlülük Davası (Die Verpflichtungsklage).....	4
B. Norm Tesisi Davası (Die Normerlassklage).....	6
C. Genel Eda Davası (Die allgemeine Leistungsklage)	6
III. Tespit Davaları	7
A. Tespit Davası (Die Feststellungsklage)	7
B. Etkisi Tükenmiş İdari İşlemlere Yönelik Tespit Davası (Die Fortsetzungsfeststellungsklage).....	8
IV. Dava Türünün Belirlenmesi	10

İKİNCİ BÖLÜM

YÜKÜMLÜLÜK DAVASI, ALT TÜRLERİ VE İŞLEVİ

I. Genel Olarak Yükümlülük Davası	11
II. Yükümlülük Davasının Alt Türleri	12
A. İdarenin Tutumuna Göre Yükümlülük Davasının Alt Türleri.....	12
1. Redde Karşı Dava (Die Versagungsgegenklage).....	12
2. Hareketsizlik Davası (Die Untätigkeitsklage)	14
B. İdarenin Talep Edilen İşlemi Tesis Etmek Konusunda Takdir Yetkisinin Bulunup Bulunmamasına Göre Yükümlülük Davasının Alt Türleri	14
1. Tesis Davası (Die Vornahmeklage)	15
2. Karar Davası (Die Bescheidungsklage).....	16
III. Yükümlülük Davasının İşlevi	17
IV. Yükümlülük Davasının Şartları	22
A. Usul Bakımından Kabul Edilebilirlik Şartları (Zulässigkeitsvoraussetzungen).....	22
1. Yargı Yolu, Yetkili Mahkeme ve Objektif Ehliyet	22
2. Yükümlülük Davasının Konusu / Davanın Konusu Bakımından Caiz Olması (Statthaftigkeit).....	23
a. Yükümlülük Davasının Konusu.....	23
b. İzole İptal Davası ve İdari İşlemin Yan Hükümlerine Karşı Hukuken Korunma.....	29
(1) İdarenin Ret İşlemine Karşı İzole iptal Davası	29
(2) İdari İşlemin Yan Hükümlerine Karşı Hukuken Korunma.....	31
3. Sübjektif Dava Ehliyeti (Klagebefugnis – Dava Yetkisi).....	37
a. Muhatap Teorisi (Die Adressatentheorie).....	40
b. İhtimal Teorisi (Die Möglichkeitstheorie).....	40
c. Koruyucu Norm Teorisi (Die Schutznormtheorie)	42
d. Temel Haklar ve Sübjektif Dava Ehliyeti.....	44

e. Üçüncü Kişiler Aleyhine Açılan Davalar.....	47
f. Takdir Yetkisinin Hatasız Kullanılmasına Yönelik Müstakil Talep Hakkı.....	49
4. İdari İtiraz Yolunun Tüketilmiş Olması	51
5. Dava Süresi.....	55
B. Davanın Esas Bakımından İncelenmesi (Begründetheit der Klage)	56
1. Pasif Husumet	57
2. Hukuka Aykırılık.....	59
a. Talep Hakkı	59
(1) Talep Hakkının İdareye Takdir Yetkisi Tanıyan Bir Norma Dayanması	62
b. Yetkili Olmayan İdareden Talepte Bulunulması.....	64
3. Hakkın İhlal Edilmiş Olması	64
4. Davanın Karar Verilebilir Olgunluğa Erişmiş Olması (Spruchreife).....	65
a. Genel Olarak.....	65
b. Takdir Yetkisine Dayanan İşlemler	68
(1) Takdir Yetkisinin Sıfırlanması (Ermessensreduzierung auf Null)	70
c. Belirsiz Hukuk Kavramları ve Sebep Unsurunda Takdir Yetkisi	73
(1) Sınav ya da Sınav Benzeri Değerlendirmeler	75
(2) Hizmet İçi Görevlendirme ve Değerlendirme Kararları.....	77
(3) Karmaşık Olay ve Teknik İnceleme Gerektiren Hususlar	77
(4) Tahmin ve Risk Hesaplaması Gerektiren İşlemler.....	78
d. Planlama Kararları	79
V. Yükümlülük Davasında Verilen Kararlar Ve Sonuçları.....	81
A. Yükümlülük Hükmü (Das Verpflichtungsurteil).....	81
B. Karar Hükmü (Das Bescheidungsurteil).....	84
C. Geçici Hukuki Koruma	85

VI. İkincil Hukuki Koruma88

1. Sonuçların Giderilmesine Yönelik Talep Hakkı.....89
2. Memurun Sorumluluğu..... 90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÜKÜMLÜLÜK DAVASININ TÜRK
İDARİ YARGILAMA HUKUKUNDAKİ
MUHTEMEL YERİ

I. Türk Hukukunda Genel Olarak İdarenin Yargısal Denetimi95**II. Türk Hukukunda İptal Hükmü ve Kararların Uygulanması100****A. İptal Hükmünün Niteliği ve Sonuçları..... 100****B. Kararların Uygulanması Zorunluluğu, Karar Gerekçesi ve Mahkemenin İdareye Emir Vermesi..... 104**

1. Bağlı Yetkiye Dayalı İdari İşlemlere Yönelik İptal Kararlarının Uygulanması 109

2. Takdir Yetkisine Dayalı İdari İşlemlere Yönelik İptal Kararlarının Uygulanması111

C. Yükümlülük Davasının Türk Hukukundaki İptal Davası ile Mukayesesi.....118

1. İdarenin Ret İşlemine Karşı Dava Açma İmkânı Bakımından118

2. Sübjektif Dava Ehliyeti Bakımından 122

3. Esas İncelemesi Bakımından 127

4. Davada Verilen Hüküm Türleri Bakımından 132

D. Yükümlülük Davasının Türk Hukukunda Uygulanabilirliği.... 134**SONUÇ141****KAYNAKÇA 145**